

گوهر نائین

گنجینه

گشتی در مسجد جامع نائین

مسلمانان شهر نائین بیشتر از هزار سال پیش یادگاری از خود بهجا گذاشتند که امروزه از جمله کهن‌سال‌ترین بناهای شهر است. این یادگار مسجدی زیباست که با مهارت ساخته و تزیین شده است. با عبور از ورودی باشکوه این مسجد که آن را «جامع نائین» می‌گویند، پا به بنایی خواهید گذاشت که در گوشه و کنارش زیبایی‌ها و شگفتی‌های بسیاری برای تماشا و کشف کردن وجود دارند. حالا پس از گذشت هزار سال از ساخته شدن مسجد جامع نائین، این مسجد پر است از داستان‌ها و روایت‌های تاریخی و البته پر از نمونه‌های چشم‌نواز هنر ایران. اندک‌اندک و در هر دوره تاریخی کسی چیزی به آن اضافه کرده تا بشود آنچه امروز جلوی چشم‌هایمان است. مسجد جامع نائین گوهری است که در گذر زمان صیقل خورده است.

ویدئوی

خودنمایی بلندقدها

بلندقدترین اعضای مسجد جامع نائین همین مناره و سردر ورودی آن هستند. آن‌ها به قدری بلند هستند که از فاصله‌های دور به چشم می‌آیند و مؤمنان را به مسجد راهنمایی و دعوت می‌کنند. مسجد جامع به جز این ورودی بلند بالا، پنج ورودی دیگر هم داشته است تا نمازگزاران به راحتی و از هر جهتی بتوانند وارد خانه خدا شوند. برعکس ورودی‌های متعدد، مسجد تنها یک مناره آجری دارد. این ورودی و مناره مسجد در طرح اولیه آن حضور نداشتند و بعدها به اضافه شده‌اند.

تکیه بر خشت خام

تمام نمای مسجد جامع با آجر پوشیده شده است. دیوارها، طاق‌ها و ستون‌ها همه غلافی از آجر دارند. اما در بسیاری از بخش‌های مسجد، داخل این غلاف آجری، خشت‌های گلی نپخته قرار دارند. در واقع آن‌ها هستند که سنگینی بار سقف‌ها و طاق‌ها را به دوش می‌کشند. هنرمندان آجر کار ایرانی، با پس و پیش گذاشتن آجرها، بر نمای دیوارها و ستون‌ها نقش‌اندازی کرده‌اند و بدون استفاده از رنگ و تنها با بازی نور و سایه بر آجرها، نمای مسجد را از سادگی و یکنواختی نجات داده‌اند.

سخرانی بر منبر چوبی

از دیگر هنرهایی که می‌شود در مسجد به تماشایش مشغول شد، منبت بر چوب است. سازندگان این منبر چوبی سه قرن پس از ساخته شدن مسجد آن را به این نمازخانه پیشکش کرده‌اند. آن‌ها این منبر را بدون استفاده از حتی یک میخ ساخته‌اند. در ساخت این منبر از فن (تکنیک) «کام و زیانه» و «چفت و بست» استفاده شده است. معمولاً امام جمعه نائین پیش از نماز، از منبر بالا می‌رفت و برای حاضران سخرانی می‌کرد.

مهم‌ترین عضو

محراب مهم‌ترین عضو مسجد است و تقریباً هر نمازگزار تازه‌واردی، ابتدا دنبال آن می‌گردد. محراب جهت قبله را به نمازگزاران نشان می‌دهد و همه رو به آن به نماز می‌ایستند. به همین خاطر است که همیشه بیشترین تزیینات و هنر سازندگان مسجد خرج آن می‌شود. محراب مسجد جامع نائین از بهترین نمونه‌های هنر گچ‌بری در بناهای ایران است. نمونه این گچ‌بری را می‌توان بر تن بعضی از ستون‌ها و طاق‌های مسجد هم دید.

نمازخانه‌ای زیرزمین

با نگاهی به دیوار و ستون‌های این شبستان می‌توان حدس زد که این نمازخانه ساخته نشده، بلکه در دل زمین کنده شده است. مسلمانان نائینی برای داشتن شبستان تابستانی خنک، زمین را کنده‌اند و به دل زمین پناه برده‌اند. اینجا و در این نمازخانه زیرزمینی، دیگر از آن تزیینات مفصل گچی یا آجری که روی زمین بر تن مسجد جامع می‌بینیم، خبری نیست.

